Idioma arutani

El **arutani** o **awakí** (tamién designáu por variantes d'estos nomes *orotani*, *urutani* y *awake*, *auake*, *auaqué*, *aoqui*, *oewaku*, o por aciu l'etnónimo **uruak**) ye un idioma probablemente estinguíu faláu nel este de Venezuela (ríu Karum, Bolívar) y nel Norte de Brasil (Roraima) por casi una ventena de persones, 17 en Brasil y 2 en Venezuela. La mayoría de los falantes entemeciéronse colos pemones o los niam, polo que la llingua materna de la mayor parte del grupu étnicu uruak ye agora'l niam.

Aoaqui,

Auake, Auaqué, Awake, Oewaku, Arutani, Orotani, Urutani, Uruak,

Faláu en	Venezuela Brasil
Falantes	19 (2010)
Familia	arutani-sapé (?)
Alfabetu	Nenguna axencia=
	Estatus oficial
Oficial en	Venezuela
Reguláu por	*Nun ta reguláu*
	Códigos
ISO 639-1	*nengún*
ISO 639-3	`atx (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=atx)`

Conteníu

- Historia
- Clasificación
- Descripción llingüística
- Referencies
  - Bibliografía
  - Enllaces esternos

Historia

Un trabayu de campu na rexón de ríu Branco en 1787 (d'Almada 1787:677) menta'l grupu étnicu de los *aoquis*, que'l so nome y llocalización suxuren la so identificación colos awaké.[1] El primer informe sobre los awaké, xuntu con una llista de vocabulariu foi compilado por Koch-Grünberg en 1913.[2]

Sábese que va un sieglu los awaké formaben una pequeña etnia, dende la primer espedición conocida que los contautó en 1882. Nesa espedición cuntáronse namái 18 miembros nel grupu étnicu.[1] Sicasí, nun ta claro cuantos falantes compententes puedan quedar anguaño. Migliazza, unu de los meyores conocedores de la rexón, contabilizó namái cinco falantes ente los quince awaké que contautó en 1964.[3] El censu de Venezuela de 2001 contabiliza 29 awaké,[4] anque nun rexistra cuantos falantes habría ente ellos, yá que viven xuntu colos yanam y usen esta llingua ensin rellacionar col awaké. La situación de los awaké brasileños paez ser similar.[5] en 1942 fueru toos bautizaos

Clasificación

Ye una de les llingües peor documentadas d'América del Sur, y podría tratase d'una llingua aisllada[6] o seique ta rellacionáu col sapé o caliana.

Los vocabularios recoyíos nun dexen asegurar nenguna rellación coles llingües vecines.[7] En particular nun esiste evidencia sólida en favor de la hipótesis arutani-sapé.[8] L'únicu motivu pa incluyir dicha familia, ye que los dos son llingües residuales vecines y non rellacionaes con otres families,[9] lo que llevó a conxeturar que pudieren ser llingües sobrevivientes d'una familia presistente antes de la espansión d'otres families más espublizaes na rexón.

Descripción llingüística

Hasta la fecha publicáronse llistes curties de vocabulariu y delles frases,[10] conozse una llista de vocabulariu ensin publicar,[11] y dellos analises gramaticales.[12] Ernest Migliazza tuvo revisando les notes de campu de los años 1960 pa publicar el material disponible. Amás esiste un estensu estudiu etnográficu de Coppens (1983).

Referencies

1. Koch-Grünberg, 1922, p. 226
2. Koch-Grünberg, 1913, pp. 455–457
3. Migliazza, 1978, pp: 135–136; cf. 1972, p. 20
4. Mattei-Müller 2006; Amodio 2007
5. Lewis 2009; Fabre 2005
6. Harald Hammarström, 2010, "The status of the least documented language families in the world" (http://scholarspace.manoa.hawaii.edu/bitstream/handle/10125/4478/hammarstrom.pdf), In *Language Documentation & Conservation*, v 4, p. 183
7. Loukotka 1968; Migliazza 1980, 1983, 1985
8. Migliazza & Campbell, 1988
9. Kaufman 1990:50; Lewis 2009
10. Koch-Grünberg 1928; Matallana & Armellada 1943; Migliazza 1978, Perozo et al. 1978
11. Coppens, 1976
12. Migliazza, 1980, 1983, 1985

Bibliografía

- Alain Fabre, 2005. *AWAKE Diccionariu etnolingüístico y guía bibliográfica de los pueblos indíxenes suramericanos (https://web.archive.org/web/20121125130647/http://butler.cc.tut.fi/~fabre/BookInternetVersio/Dic%3DAwake.pdf)*

Enllaces esternos

- Ethnologue sobre'l Uruak (http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=atx)

Control d'autoridaes	**Proyeutos Wikimedia** · Datos: Q56609 · **Identificadores** · AAT: 300387873 (https://www.getty.edu/vow/AATFullDisplay?find=&logic=AND&note=&subjectid=300387873)

Sacáu de «https://ast.wikipedia.org/w/index.php?title=Idioma_arutani&oldid=2959307»

La última edición d'esta páxina foi el 5 may 2020, a les 13:50.

El testu ta disponible baxo la Llicencia Creative Commons Reconocimientu/CompartirIgual 3.0; puen aplicase otres cláusules más. Llei les condiciones d'usu pa más detalles.